

Годишен доклад

за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение през 2001 г.

Въведение

Настоящият доклад отразява работата на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) през втората година от създаването ѝ. През 2001 г. НАПОО продължи да изпълнява своята мисия като надведомствена институция, която със своите координиращи и регулиращи функции трябва да осигурява развитието на системата на професионалното образование и обучение (ПОО) в условията на прехода към пазарна икономика и децентрализирането ѝ.

Стратегическата дейност на НАПОО е определена с функциите ѝ, произтичащи от чл. 42 на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО), а за отчетния период от годишния план за работа през 2001 г., утвърден от Управителния съвет (УС) на НАПОО.

В началото на 2001 г. НАПОО започна своята работа при следните изходни позиции:

- Завършен начален организационен период, чрез който бяха създадени предпоставки за нормална работа;
- Създадени управленски органи на Агенцията - УС, експертни комисии, назначен и обучен щатен състав;
- Разработена документация за лицензиране на центрове за професионално обучение и за информация и професионално ориентиране;
- Проучен чуждестранен опит в областта на акредитирането;
- Започната работа по списъка на професиите.

1. Разработване на нормативната уредба на НАПОО

През 2001 г. продължи дейността на НАПОО по разработване на нормативната и методическата уредба за акредитация и лицензиране. В изпълнението на тази задача бяха ангажирани членовете на УС, експерти от МОН, експерти на Агенцията и членовете на експертните комисии. В резултат на това бяха подготвени два пакета от документи:

- Документи за акредитация на институции;
- Документи за лицензиране на центрове за професионално обучение

1.1. Нормативни документи за акредитация на институции

В съответствие с чл. 42 т. 1 и 2 на ЗПОО, НАПОО разработи, а УС утвърди критерии и документация за акредитация на институциите в системата на професионалното образование и обучение - професионални училища, професионални гимназии и

центрове за професионално обучение, извършващи дейности по чл. 11 т. 1 - 3 и чл. 12 т. 1 - 3 на ЗПОО.

Основната цел на създадените документи и процедури за акредитация е да се стимулира дейността на институциите, предлагащи професионално образование, в посока гарантиране на качество на обучението и подобряване на ресурсния потенциал.

Акредитацията, която НАПОО ще извършва, ще съдейства за усъвършенстване на системата на професионално образование чрез:

- мотивиране на преподавателя към иновационни нагласи и реализацията им в образователния процес;
- точно формулиране на целите на институцията, условията за поддържането им и мотивация за самоусъвършенстването им;
- оптимизиране на националната мрежа за професионално образование и обучение;
- регулиране на професиите и специалностите, по които се организира обучение, според потребностите на пазара на труда;
- публичност на резултатите от работата на обучаващата институция и въвеждане на рейтингова скала за оценка;
- използване на обществени и частни фондове за усъвършенстване на системата на професионалното образование.

Акредитацията, разработена от Агенцията се основава на използването на набор от критерии, чрез които се установява съответствието (или несъответствието) с установени по нормативен път изисквания. Критериите на НАПОО за акредитация на институциите в системата на професионалното образование и обучение са:

1. Законосъобразност на институцията.
2. Цели и задачи на институцията.
3. Управление на дейностите в институцията.
4. Устойчивост на качеството на обучението.
5. Ресурсно осигуряване на институцията.
6. Вътрешни и международни връзки и прояви на институцията.

За оценка на критериите са разработени количествени и качествени показатели (параметри), чрез които се доказва резултата или потенциала от дейността по съответните критерии.

Предложените от НАПОО критерии и показатели са първи опит в България да се създаде система, чрез която да се оценява възможността на институцията да провежда професионално обучение и издаване на национални сертификати. На базата на тези критерии и показатели НАПОО разработи формуляри за институционална акредитация на институции (професионални училища и професионални гимназии), обучаващи по чл. 11, т. 1 -3 и чл. 12, т. 1 - 3 от ЗПОО и формуляри за институционална акредитация на център, провеждащ обучение по чл. 12, т. 1 - 3 от ЗПОО, приети от УС на 03.10.2001 г. Процедурите по акредитацията са

съобразени с опита на европейските страни и са стъпка към взаимно признаване на квалификациите между отделните държави. Акредитацията, която НАПОО предлага, ще способства за създаване на вътрешна институционална система от правила и механизми за самооценка, поддържане и непрекъснато подобряване на качеството на обучението. Едновременно с това тя ще осигурява условия за съдържателна и обективна външна експертна оценка. Самооценката и външната оценка са предпоставки за обективност и прозрачност на акредитационната процедура.

До сега българските институции в професионалното образование не са работили в областта на акредитацията. Предстои пилотно апробиране на разработената от НАПОО документация, преди започването на редовни акредитационни процедури. Отговорностите, свързани с развитието на професионалното образование и стремежа ни към европейските измерения налагат акредитацията да стане елемент на държавната стратегия, в която всеки преподавател трябва да работи активно за издигане на качеството на преподаването и подготовката на квалифицирани специалисти със средно специално образование.

1.2. Нормативни документи за лицензиране на Центрове за професионално обучение

Лицензирането на центрoвете за професионално обучение е приоритетна дейност на НАПОО. Доказването и официалното признаване на съответствието на целите и задачите, системите за управление и осигуряване на качество на обучението в Центровете за професионално обучение с критериите на НАПОО са част от лицензионните процедури, които се извършват в Агенцията.

1.2.1. Система на мониторинг

Натрупаният опит от прилагането на разработените критерии и документация за лицензиране, както и съществуването на вече лицензирани центрове наложи необходимостта от разработване и приемане от УС на НАПОО на система на мониторинг на Центрове за професионално обучение, лицензирани от НАПОО.

Целта на мониторинга е осъществяване и контрол на лицензираните центрове за оценка на състоянието и дейността им, както и мотивирането им да осигуряват високо качество на професионалното обучение, съответстващо на критериите на НАПОО. Разработената и приета от УС (протокол № 11/ 18.12.2001 г.). Системата на мониторинг осигурява обратна информация за състоянието на контролирания обект (функциониране на системите, изпълнение на поставените цели и задачи и на задълженията на отделните субекти, постижения и пропуски) и е свързана с оказване на коригиращи въздействия върху контролирания обект, с оглед постигане на стабилност и устойчивост на дейността му. През 2002 г. предстои пилотно апробиране на системата и разработване на методически материали за това.

1.2.2. Документи по лицензиране

С цел усъвършенстване на системата за лицензиране на центрoвете за професионално обучение бяха разработени и приети от УС методически материали по процедурите за лицензиране.

За да се подпомогне работата на външните експерти, Агенцията разработи “Инструкция за работа на външните експерти на НАПОО при лицензиране на Центрове за професионално обучение”, приета от УС на 07.11.2001 г. и “Инструкция за съдържанието и обема на доклада на външните експерти за резултатите от проведеня одит на Център за професионално обучение, провеждащ обучение по чл. 12 т. 4 и 5 от ЗПОО” (приета от УС на 05.12.2001 г.). Тези две инструкции са важна част от обучението на външните експерти и на този етап доведоха до оптимизиране на работата на експертните групи и вземането на решения от експертните комисии.

С оглед унифициране работата на външните експерти (експертната група) е разработен и приет от УС примерен “План за работа на експертната група за проучване състоянието и дейността на Център за професионално обучение”. Планът включва: проверка на документацията на центъра, проверка на ресурсното осигуряване и архива на центъра, провеждане на срещи и разговори с представители на ръководните органи на центъра, преподаватели, обучаеми, заявители на обучение и др. заинтересовани институции. Направената апробация на плана в два центъра показва, че извършването на проверка по предварително изготвен и съгласуван (стандартен) план е с по-добро качество и облекчава работата на външните експерти и на експертната комисия.

В Агенцията е разработен “Обобщен доклад от председателя на експертната комисия относно резултатите от оценяването на Център за професионално обучение за приключване на процедура по лицензиране”. Примерният текст на доклада улесни работата на УС при вземане на решение за оценка на Центъра и издаването на лиценз. С него значително намалява вероятността от субективно оценяване на разглеждания център, изпълнява се условието за прозрачност на лицензионната процедура, тъй като оценката по всеки един от критериите ясно и точно се мотивира в доклада на председателя на експертната комисия. Оценките по критериите в доклада се основават на доклада на външните експерти и се приемат от членовете на комисията с явно гласуване.

1.2.3. Регистър на Центровете за професионално обучение

В съответствие с изискванията на чл. 42 т. 10 и чл. 50 т. 6 от ЗПОО през 2001 г. в Агенцията беше създаден регистър на лицензираните центрове, както и на центровете с открита процедура за лицензиране. Регистърът е публикуван в Web - страницата на НАПОО в Интернет и се актуализира редовно след всяка промяна. Публикуван е и бюлетина на НАПОО. По този начин е осигурена прозрачност на лицензионните процедури и възможност на всички кандидати за обучение да получават пълна, точна и редовна информация за възможността за провеждане на професионално обучение. НАПОО създаде и поддържа своя система от база данни за центровете, кандидатстващи за лицензиране, която е публикувана в информационния бюлетин.

1.2.4. Работно лицензиране

От 2001 г. Агенцията премина към редовни лицензионни процедури. Всички експертни комисии започнаха ефективна работа по лицензирането. С решения на УС бяха утвърдени 38 външни експерти за извършване на одит на състоянието и дейността на

центровете. Въпреки незадължителния характер на лицензирането в ЗПОО, интересът от страна на центровете за професионално обучение е голям. Закупени са 86 пакета от документи за кандидатстване пред НАПОО за получаване на лиценз. Подадените готови документации с искане за лиценз са 19. В края на годината с открит процедура за лицензиране са 12 центъра. През изминалата година са издадени 5 лиценза на Центрове за професионално обучение за провеждане на обучение по чл. 12 т. 4 и 5 от ЗПОО, както следва:

- Център за професионално обучение “Горубсо - Лъки” АД, гр. Лъки;
- Център за професионално обучение към “Висше училище по застраховане и финанси” АД, гр. София;
- Център за професионално обучение “Информационно обслужване” АД, гр. София;
- Център по заваряване и контрол към “Химремонтстрой” АД, гр. София;
- Център за професионална квалификация по енергетика към ТЕЦ “Марица - Изток 2” ЕААД, гр. Стара Загора.

1.3. Усъвършенстване на системата за обучение в Центровете за професионално обучение

В съвременните социално - икономически условия непрекъснатото професионално обучение трябва да се превърне в основна форма на професионална подготовка на работната сила, да бъде условие за нейното адекватно развитие и за развитието на човешките ресурси от началната подготовка до конкретната професионална квалификация за определено работно място и във всеки период от трудовия живот на човека. Центровете за професионално обучение са институциите, които трябва да осигурят непрекъснатото професионално обучение през целия активен живот. Това има значение както за политиката и стратегията на страната, така и за конкретната фирмена политика по отношение на персонала. Политиката на Агенцията е насочена към подобряване и развитие на системата за обучение в Центровете за професионално обучение. В тази връзка НАПОО планира да разработи единни изисквания към центровете при провеждане на обучение по различни професии или части от професия. През 2001 г. беше разработен проект на “Наредба за обучение и издаване на свидетелство за правоспособност на изпълнителски персонал по заваряване”, както и “Единни изисквания на НАПОО при провеждане на обучение и квалификация на изпълнителски персонал по заваряване в ЦПО, провеждащи обучение по чл. 12 т. 4 и 5 на ЗПОО”.

1.3.1. Наредба за обучение и издаване на свидетелство за правоспособност на изпълнителски персонал по заваряване.

Съгласно ISO 9000, заваряването е специфичен процес и поради тази причина се налага строг контрол при упражняване на тази дейност и на продуктите получени от нея (конструкции, елементи от тях и готови изделия). На основание статута и функциите на НАПОО, произтичащи от чл. 41, ал. 2, чл. 42, т. 5 (г), т. 7 и т. 8 с решение на УС на НАПОО е създадена постоянна експертна група по заваряване (протокол № 1/ 21.03.2001 г.). Целта на групата е да подготви проект на “Наредба за обучение и издаване на свидетелство за правоспособност (Сертификат за одобряване на

заварчик) на изпълнителски персонал по заваряване”, която да отмени съществуващата и вече много остаряла "Наредба № 3 за придобиване на правоспособност на заварчици" (обн., ДВ, бр. 25 от 1979 г.). Отмяната на Наредба № 3 се налага поради това че:

- наредбата е в противоречие със Закона за народната просвета /ЗНП/, обн., бр. 36 от 1998 г., Правилника за неговото прилагане, обн., ДВ, бр. 68 от 1999 г., Закона за професионалното образование и обучение, обн., ДВ, бр.68 от 1999 г. и Закона за техническите изисквания към продуктите обнародван, ДВ, бр. 86 от 1 октомври 1999 г.;
- влиза в противоречие с действащите европейски стандарти от серията БДС EN 45000, определящи органите които имат право да сертифицират и БДС EN 287, по който се определя начина на присъждане на правоспособност, обхвата на правоспособността и неговата валидност, процедурите, по които ще става сертифицирането (изпитване, материали, методи и т.н.(на персонал по заваряване и документът (наименование, формата с реквизитите по него, съхранение), удостоверяващ степен на правоспособност;
- противоречи на Европейската политика в областта на заваряването и на "Единната хармонизирана система за обучение и квалификация по заваряване" на Европейската федерация по заваряване (ЕФЗ) и Международния институт по заваряване (МИЗ).

Постоянната експертната група проведе шест заседания. За изготвяне на проекта бе разработен конкретен график, свързан с отговорностите на отделните членове на групата по изготвяне на конкретни текстове, извършено бе вътрешно съгласуване на отделните текстове по Наредбата, уточни се с кои ведомства и институции да се съгласува, като се отразиха мненията и препоръките постъпили след съгласуване с Министерството на образованието и науката, Министерството на икономиката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на регионалното развитие и благоустройство, Държавната агенция по стандартизация и метрология, Българската стопанска камара, Българската търговско промишлена палата, Изпълнителната агенция "Българска служба по акредитация, Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси, КРЗ "Одесос" гр. Варна, предприятия членове на Браншовата камара "Общо машиностроене", Института по заваряване, гр. София, след което се пристъпи към изготвяне на Единни изисквания за обучение на изпълнителски персонал по заваряване в съответствие с изискванията на проекта за Наредба.

Текстовете са разработени от НАПОО, след консултиране и съгласуване с останалите членове на експертната група и предложилите ги ведомства и институции. Съставът на постоянната експертна група по заваряване включва представители на следните ведомства и институции:

- Министерство на образованието и науката;
- Министерство на икономиката;
- Представители на браншовата камара "Общо машиностроене";
- Представител на Българския съюз по заваряване;
- БГЦПО, гр. Стара Загора;

- Институт по металознание към БАН.

Проектът е разработен и приет от членовете на постоянната експертна група по заваряване на заседание, проведено на 18.07.2001 г. (протокол № 004/18.07.01 г.). Той отразява всички изисквания, поставени от Закона за народната просвета, Правилника за неговото прилагане, ЗПОО, Закона за техническите изисквания към продуктите и е в синхрон с Закона за насърчаване на заетостта. Проектът отговаря и на изискванията, съдържащи се в серия стандарти: БДС EN 287, БДС EN ISO 9606, БДС EN 45000 и отговаря напълно на "Единната хармонизирана система на обучение по заваряване " на МФЗ и МИЗ. Приемането на проекта и влизането му в сила ще подпомогне взаимното признаване и валидност на издавания документ в страните членки на ЕС и ще способства за по-лесното интегриране и участие на заварчиците в международния пазара на труда и на продуктите от труда в единния европейски пазар.

1.3.2. Единни изисквания на НАПОО за провеждане на обучение и квалификация на изпълнителски персонал по заваряване

Съгласно статута и функциите на НАПОО, в съответствие с чл. 41, ал. 2 и чл. 42 от ЗПОО и изискванията на проекта за Наредба, тя се явява един от основните органи, който ще контролира обучението на изпълнителски персонал по заваряване, осъществяван в Центровете за професионално обучение и обхващащ лица извън системата на образованието.

Единните изисквания (ЕИ) на НАПОО по заваряване представляват комплекс от изисквания към институциите, според чл. 18, т. т. 1, 2, 3 и 4 от ЗПОО, извършващи обучение по заваряване под формата на квалификационен курс, съгласно чл. 12, т. 4 и 5 от Закона. Чрез ЕИ се осигурява единен подход при организиране на обучението по заваряване на лицата, желаещи да станат изпълнителски персонал (ИПЗ), явяването им на изпит по единни задания за конкретни нива на одобрение (правоспособност) по определен заваръчен процес, документооборота в ЦПО, предлагащи обучение по заваряване, хармонизиране на обучението с изискванията на ЕФЗ, МИЗ и удовлетворяване на изискванията поставени от серия стандарти БДС EN 287, БДС EN ISO 9606. Лицата се обучават да придобият ниво на професионални компетенции, умения и навици по част от професии отбелязани в Единния национален класификатор на професиите - код 7213.

Единните изисквания са съобразени с действащото в Р България законодателство.

Те са одобрени от Постоянната експертна група по заваряване и предадени за изготвяне на рецензия. В изготвяне на рецензията участват представители на: МОН, ДАСМ и представител на потребителите на кадри по заваряване - Браншова камара "Общо машиностроене".

Професионална квалификация

2.1. Разработване на Списък на професиите за професионално образование и обучение

През 2001 г., в изпълнение чл. 42, т. 5 (а) на ЗПОО и на годишния план на Агенцията, продължи стартиралата през месец ноември 2000 г., дейност по разработване на Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Списъкът е елемент от процеса на присъединяването на страната ни към ЕС и отговаря на следните документи : Международната стандартна класификация на образованието - ISCED - 97 и Международната стандартна класификация на длъжностите - ISCO - 88. Изготвянето на този важен за функционирането на системата на професионалното образование и обучение документ, е резултат на активното участие и партньорство на представителите на министерства и други държавни институции, на работодателите и синдикатите, включени в Експертните комисии и в състава на УС. Върху новия списък на професиите работиха 12 експертни комисии на НАПОО, които включват над 150 експерти - специалисти по съответните професионални направления. За подготвянето на документа са организирани и проведени над 30 заседания на експертните комисии. Работата по списъка на експертно ниво потвърди на практика функционирането на модела за тристранно сътрудничество, заложен в ЗПОО и в нормативните документи на Агенцията. В резултат на многостранното му обсъждане, в предложението и утвърден от министъра на образованието и науката вариант на списъка, са отразени вижданията на звената в трипартитните структури. В изпълнение на изискванията на ЗПОО, списъкът е съгласуван с отрасловите министерства и с представителите на национално ниво на работодателите и на работниците и служителите. В този смисъл определението, което може да се даде на Списъка на професиите е, че той е консенсусен документ. Консенсусното начало на списъка е неговата най - характерна, отличителна черта, която го отличава от използваните досега списъци. Като основен нормативен документ списъкът осигурява взаимовръзка във функционирането на системата на професионалното образование и обучение и на пазара на труда. Принципите на приемственост, последователност и непрекъснатост, заложен при разработване му дават възможност за практическо реализиране на идеите за ученето през целия живот, в частност за осъществяване на непрекъснато професионално обучение - усъвършенстване на придобитата квалификация, придобиване на допълнителна квалификация или преквалификация. Изграден в съответствие с националните традиции и при отчитане на промените в икономически условия, списъкът на професиите е документ, който осигурява подготвянето на кадри с необходимата за пазара на труда професионална подготовка. Принципът на "отвореност" на списъка гарантира възможността за своевременното му допълване и актуализиране при възникване на потребности от нови квалификации по определено професионално направление. В съответствие с Международната стандартна класификация, професиите в списъка са класифицирани в 15 области на образованието и 38 професионалните направления. Списъкът включва 160 професии, систематизирани по степен на професионална квалификация. Към професиите, в съответствие с изискванията да са достатъчно близки по отношение на необходимите общообразователни знания и умения и професионална компетентност, са включени различен брой специалности. Общият брой на специалностите в утвърдения списък е 417.

2.2. Разработване на Държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии

Процесът на реформиране на системата на професионално образование и обучение по посока на хармонизиране с европейските стандарти и повишаване на качествено

обучение, е свързан с разработване на цялостна нормативна уредба, която осигурява гъвкавост на системата за придобиване на квалификация. В тази връзка, успоредно с разработването на Списъка на професиите, другата основна задача, която бе заложена в плана на Агенцията е разработването на Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии. Изпълнението ѝ произтича от изискванията на чл. 42, т. 5 (б) на ЗПОО. Решаването на задачата е предвидено да премине през следните етапи, обхващащи периода 2001- 2003 година: разработване на нормативен документ на НАПОО за рамка на ДОИ за придобиване на квалификация по професии и утвърждаването му от УС; изработване на рамка на ДОИ за съответните професионални направления; разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по съответните професии от новия списък. През 2001 г. работата на Агенцията беше съсредоточена по изпълнението на първия етап - Разработване на нормативен документ "Рамкови изисквания за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии". За целта, с решение на УС на Агенцията беше формирана работна група, включваща представители в съответствие с установения като практика трипартитен модел на работа. Задачата на работната група беше на базата на опита, натрупан по Проекта "Усъвършенстване на професионалното образование и обучение" на програма ФАР, и при отчитане на съвременните изисквания в областта на разработване на стандарти за придобиване на професионална квалификация, да разработи документ, който да се използва от екипите, за да се осигури единен подход в разработването на ДОИ за всички професии от списъка. Предназначението на рамката е: да създаде единство в структурно и терминологично отношение при разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии; да въведе единни изисквания за сертифициране на степените на професионална квалификация за различните професии; да служи като единна основа при определяне на относителния дял на видовете задължителна професионална подготовка.

В резултат на активното участие на членовете на работната група, изпълнението на задачата приключи в определения срок. С решение на УС на НАПОО (протокол № 7/11.07.2001г.) разработката беше приета. На заседанието УС определи и професията по която да се разработи пилотен модел на ДОИ за придобиване на квалификация по професия.

Разработването на проекта на ДОИ за професията "Строител" е възложено на работна група от специалисти в областта на професионалното направление. При подготвянето на документа работната група ползва "Модел на ДОИ", приложен към Рамковите изисквания. При разработване на съдържателната страна на държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Строител", работната група е отразила съвременните изисквания за придобиване на така наречените ключови квалификации. В проекта освен специализираните професионални компетенции, необходими за упражняването на строителни дейности, са включени и общо професионални умения за действие, които ще имат все по - голямо значение за успешната професионална реализация на обучаемите. За подпомагане на работата по описание на компетенциите е ползван проекта "BASICON" - проект, който описва общите изисквания за започване на работа в строителния сектор на страните от Европейската общност. Освен изработването на продукт, който описва базисните компетенции за строителния работник, целта на проекта е и установяване, признаване и сертифициране на неформално придобити

професионални знания и умения.

3. Издаване, контрол и отнемане на разрешения за организиране на обучението за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства

С ПМС № 241/24.10.2001 г. в Правилника за дейността на НАПОО бяха включени дейности по издаването, контрола и отнемането на разрешения за организиране на обучението за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства.

В съответствие със заповед № РД 09-1951/26.11.2001 г. на Министъра на образованието и науката, НАПОО прие документация на закритата Изпълнителна агенция за обучение на водачи на моторни превозни средства към Министъра на образованието и науката и организира дейността си с ограничени човешки ресурси и ограничен лимит на време.

На 05.12.2001 г. УС на НАПОО разгледа работата на ръководството на Агенцията по изпълнение на ПМС № 241/2.10.2001 г. и възложи на Председателя на УС да проведе необходимите срещи и разговори във връзка със задълженията на Агенцията и решаване на проблема с изтичането на срока през м.декември 2001 - февруари 2002 г. на 836 разрешения.

Със заповед № РД 09-2042/21.12.2001 г. Министъра на образованието и науката упълномощи Председателя на НАПОО да издава разрешения за обучение на водачи на моторни превозни средства. Разработени са и са утвърдени от Председателя на НАПОО Правила за извършване на тази дейност, образците на издаваните документи и реда и начина за извършване на документооборота. В резултат на това от началото на 2002 г. НАПОО започна да издава разрешения и актуализира списъците на издадените такива. В момента се координират действията между Министерство на образованието и науката и Министерство на транспорта и съобщенията с цел удължаване на срока на издадените разрешения до влизането в сила на Законопроекта за изменение на Закона за движение по пътищата, когато тази дейност ще премине към Министерството на транспорта и съобщенията.

4. Прояви на НАПОО

Дейността и постиженията на НАПОО през 2001г. са отразявани в Националния седмичник за образование и наука "Аз Буки ", вестник " Учителско дело " и други печатни медии, като общият им брой е 10.

Председателят на НАПОО и служители на Агенцията участваха в 25, организирани от различни институции конференции, срещи, семинари и работни групи. По-значими от тях са: "Предизвикателства и възможности на средното образование в Пернишка област" - семинар организират от Инспектора по образование в гр. Перник; "Обучението през целия живот и новите възможности за по-възрастните хора" - дискусиа организирана от КНСБ; "Дни на ученето през целия живот" - международна конференция, организирана от сдружението на германските народни университети; участие на председателя в сутрешния блок канал 1 на БНТ и в радиоемисии във

връзка със списъка на професиите; участие в изложение на частните училища и др.

В международен план проявите на НАПОО са свързани с кандидатстване и участие в международни проекти.

Националната агенция кандидатства и е утвърдена за партньор в пилотен проект по програма Леонардо да Винчи на тема: "Ориентиране на възрастни. Обучение на обучители". Контрактор на темата е Естония. Като партньори участват: Чешка република, Германия, Словения, Испания. Проектът е насочен към подобряване качеството, достъпа до продължаващо професионално обучение и придобиването на умения и компетенции чрез ученето през целия живот. Основната цел на проекта е да се изгради в страните партньори система за услуги в областта на ориентирането. В средата на м. януари 2002г. предстои среща на координаторите по проекта. По програмата НАПОО ще получи 20000 евро.

Като партньор през 2002 г. НАПОО кандидатства в три европейски проекта:

- "Насочване на млади хора към професионално обучение в строителството и разработване на начално обучение за земемери, архитектурни техници и участъкови мениджъри", представен по програми на агенция "Леонардо да Винчи". Партньори по проекта са: Великобритания, Ирландия и Гърция.
- Проект - "Build Up: making young people aware of technician level training for the construction industry and developing initial training for surveyors, architectural technicians and site managers - контрактор North London Colleges European Network, партньор по проекта - НАПОО чрез Българска строителна камара;
- "Leonardo da Vinci-2" - Formation des jeunes gens a la production et a la transformation du lait;
- "Leonardo da Vinci Funding" - Promoting Innovative Vocational Training in the Field of Mechanical Engineering (PIVTiFME)

5. Дейност на Управителния съвет и на експертните комисии През 2001 г. УС се състоеше от председател и 21 членове, от които:

- по двама представители на МОН и МТСП;
- по един представител на МНЗ, МТС и МРРБ;
- четирима представители на БСК;
- двама представители на БТПП;
- четирима представители на КНСБ;
- четирима представители на КТ "Подкрепа".

Трипартитният принцип на който е изграден УС гарантира възможността за равнопоставеност при изразяване на мненията, участие в управлението и при вземане на решенията. Управителният съвет работи ефективно, натрупан е опит в работата, а вече може да се говори и за стил и професионализъм. Членовете на УС са компетентни специалисти в областта на професионалното образование и обучение. Те активно участваха при разработването и приемането на основните документи на НАПОО. Високата отговорност към работата и активната им позиция е атестация за всеки един от тях.

Управителният съвет е работил по утвърдени план-графици за двете полугодия на 2001 г. и е провел 11 заседания.

Своевременно материалите за заседанията са подготвяни от специализираната администрация на Агенцията и представяни на членовете на УС в определения от Правилника срок. Провалени поради липса на кворум заседания няма.

Основната експертна дейност на Агенцията се осъществява в експертните комисии по професионални направления. През 2001 г. всички 13 експертни комисии са заседавали неколkokратно във връзка с работата по списъка на професиите или лицензионните процедури. Проведени са над 60 заседания. Обучени са и са сертифицирани всички членове на експертните комисии и външните експерти, участвували като одитори в лицензионни процедури. Сега НАПОО има достатъчен брой експерти за текущи процедури, което позволява по-голяма гъвкавост при формиране на одиторските екипи.

Активно и ползотворно през годината беше сътрудничеството с експертите от дирекция "Професионално образование" на МОН. Като председатели на експертните комисии те координираха и организираха работата и допринесоха за обучение на членовете им.

6. Административна дейност

С Постановление на Министерски съвет № 32 / 17.03. 2000 г. общата численост на персонала в Националната агенция за професионално образование и обучение е 26 щатни бройки, както следва:

Председател	1
Заместник- председател	1
Главен секретар	1
Обща администрация	8
Отдел " Административно, правно и финансово обслужване " Специализирана администрация Дирекция " Професионална квалификация, акредитация и лицензиране "	15

С ПМС № 241 / 24.10. 2001г. числеността на щатния персонал е намалена с 6 щатни бройки, с което съставът на общата и специализирана администрация е както следва:

Обща администрация "Административно, правно и финансово обслужване "	5
Специализирана администрация Дирекция " Професионална квалификация, акредитация и лиценз "	12

Съгласно ПМС № 35/27.03.2000 г. в НАПОО е въведен статута на държавния служител. Щатните разписания са оформяни съобразено всички посочени нормативни документи. В действащото щатно разписание по служебни правоотношения са 13 длъжностни лица, а по трудови - 7.

След влизането в сила на ПМС № 241/24.10.2001 г. от Председателя на НАПОО, съгласно чл.6, ал.3, т.3 са утвърдени нови длъжностни характеристики. Всички държавни служители имат оформена , съгласно изискванията на нормативните документи, лична документация. Която се съхранява се по установения ред.

Във връзка с административното обслужване в НАПОО ясно са дефинирани технологията и звената , осъществяващи тази дейност. На указателно табло са обявени всички данни , необходими на гражданите. Агенцията предоставя на желаещите консултации, брошури, бюлетини, образци, формуляри.

Редовно се поддържа регистъра на структурите на МС.

През годината няма просрочени преписки. Няма жалби по повод лошо администриране. За 2001 г. общият брой на входящо- изходящите преписки е 721 брой . Техният брой е показателен за динамиката на взаимоотношенията с външните организации. В процес на разработка е електронна система за документооборота.

7. Финансова дейност

Агенцията се финансира със средства от държавния бюджет и от собствени приходи.

Държавната субсидия се изразходва изцяло за възнаграждения и социални осигуровки на щатния персонал, за текуща издръжка на административната дейност на НАПОО и капиталови разходи за основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални активи.

Собствените приходи са от такси за лицензионни процедури, които се изразходват за възнаграждения на членовете на УС, членовете на експертните комисии, услуги по граждански договори, командировки и текущи разходи за административно обслужване.

През 2001 г. НАПОО е получила субсидия от държавния бюджет в размер на 137 030 лв. Реализирани са собствени приходи от 3 626 лв. Постъпили са 48 000 лв. от такси

за извършване на лицензии, като от тях са усвоени 20 906 лв.

Извършени са разходи за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения - 63 750 лв.
- Възнаграждения по извънтрудови правоотношения - 14 126 лв., в това число за възнаграждения на членовете на УС - 6 790 лв., за възнаграждения на членовете на експертни комисии, външни експерти и други външни услуги по граждански договори - 7 336 лв.
- Социални осигуровки, вноски във фонд ПКБ, здравно-осигурителни вноски - 28 159 лв.
- Текуща издръжка - материали, външни услуги, командировки и други разходи - 34916 лв.
- Капиталови разходи - 18 448 лв., в това число: за основен ремонт на предоставени нови работни помещения 8 518 лв. и за дълготрайни материални активи - 9 930 лв.
- Финансовите средства са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.

8. Изводи за дейността на НАПОО

Основните резултати от работата на Агенцията през 2001 г. обхващат разработването на следните задачи, произтичащи от ЗПОО и Правилника за дейността на Агенцията:

- Разработени са и са приети критерии за акредитация на институциите в системата на професионалното образование и обучение - професионални училища, професионални гимназии и центрове за професионално обучение обучаващи по чл. 11 т. 1, 2, 3 и чл. 12 т. 1, 2 и 3 от ЗПОО;
- Разработен е, съгласуван е с ведомствата, работодателските и синдикалните организации и е утвърден от Министъра на образованието и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- Разработени са и са приети от УС "Рамкови изисквания за разработване на държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии";
- Проведено е обучение и са сертифицирани 126 експерти на НАПОО;
- Издаден е сборник с нормативно-информационните документи, разработени от Агенцията през 2001 г.;
- Издаден е списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- Лицензирани са 5 центъра за професионално обучение
- В лицензионна процедура са 12 Центъра за професионално обучение
- Извършени са ремонтни работи в предоставените допълнително стаи в сградата на Националния институт по образование, намиращ се на бул. "Цариградско шосе" № 125, бл. 5, пети етаж;
- Безвъзмездно от Министерския съвет са доставени 4 компютърни конфигурации "Пентиум". Със собствени средства са закупени 3 компютърни конфигурации "Пентиум";

- Разработена е и функционира Интернет Web страница на Агенцията;
- Финансово-счетоводната дейност на Агенцията е осигурена с необходимия софтуер и техника за него.
- Разработен е проект на “Наредба за реда на обучение и квалификация на изпълнителски персонал по заваряване”;
- Разработен е проект на “Единни изисквания на НАПОО за провеждане а обучение и квалификация на изпълнителски персонал по заваряване”.

Резултатите от работата на НАПОО са плод на колективните усилия на служителите от Агенцията, членовете на УС и външните експерти, които с високо чувство на отговорност и активна позиция допринесоха за добрите резултати и изпълнението на плана за работа през 2001 г.

9. Задачи на НАПОО през 2002 г.

Основните задачи, които НАПОО ще решава през 2002 г. произтичат от ЗПОО и са свързани с координиране и регулиране на системата на професионалното образование и обучение (ППО) в България, отговарящо на социално-икономическите условия на прехода към пазарна икономика, изискванията свързани с присъединяването ни към ЕС и въвеждане на норми и процедури за оценка на квалификациите за ППО. По-съществен от тях са:

- Разработване и внедряване на държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по новия списък на професиите в съответствие с изискванията на чл. 42, т. 5 (б) на ЗПОО;
- Разработване и утвърждаване на процедури и документи за акредитация на професии в системата на професионалното образование;
- Усъвършенстване на системата за лицензиране на центрове за професионално обучение и центрове за информиране и професионално ориентиране;
- Разработване на национални задания и единни критерии за държавни изпити за придобиване на професионална квалификация;
- Двустранно и многостранно сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение чрез участие в програмата “Леонардо да Винчи” и други програми на ЕС;
- Двустранно и многостранно сътрудничество на НАПОО с български институции;
- Издаване, контрол и отнемане на разрешения за организиране обучението за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства;
- Поддържане на регистър на центрoвете за професионално обучение и на центрoвете за информация и професионално ориентиране и издаване на информационен бюлетин на НАПОО.

В резултат на изпълнението на тези задачи ще се създаде ефективна система, чрез която ще се осигури правото на всички граждани на Р България на професионално образование и обучение да се квалифицират в съответствие с потребностите на пазара на труда, въвеждането на единни образователни изисквания за придобиване на степен на професионална квалификация, получавана в различни обучаващи институции (държавни, частни училища и колежи), създаване на условия за взаимно

признаване на квалификациите в страните членки на ЕС.

В заключение изказвам благодарност на членовете на УС - представители на социалните партньори и на екипа на Агенцията за активната им позиция и подход при създаването на работещи документи, отговарящи на националните изисквания и стандартите на европейските страни и осигуряващи дългосрочно устойчивост на реформиращата се в посока на пазарна икономика система на професионално образование и обучение в България.

Доц. д-р В. ЗАХАРИЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ